

ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
20 august st. v
8 septembre st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 35. ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Durerea și Fericirea.

Durăia demult... demult... in vremile vechi — încât nici povestile și nici bătrânii nu-ș mai aduc aminte de acelea vremuri — doue surori — Durerea și Fericirea.

Durerea — cea mai mare — eră brunetă, sveltă de o frumseță severă. — Părul ei eră negru ca iadul și tot așa negri i erau și ochii! Eră frumósă ademenitoare — talia ei svěltă — bulbucațul ei sin — rumenele sale buze — redeșteptau frumosul unui ideal perfect! Numai privirea fulgerătoare a negrilor sei ochi — te face órecum să tremuri și te umple de frică! Erău ochii ei atari ochi negri cari iubesc până la nebunie — dar iubirea lor se schimbă in ură până la desperare atunci când sunt înșelați!

Fericirea — soru-sa eră abia o copilă! Părul ei blond care se intinde ca un vël de mătase pe umerii sei rotunđi, ochii ei mari și azurii ca cerul — privirea ei dulce și blândă — făcea contrastul dintre ea și soru-sa — de tot bătător la ochi! In soru-sa eră reutatea amestecată cu selbătăcia in o frumuseță ademenitoare. — Ea eră blândeta și bunătatea intrupată!

Durerea ride și i plăcea când vedea pe alții plângend. — Fericirea induioșată ștergea lacrămile celor nefericiți — și-i mângăia și ajută!

Intr'o séră senină de maiu — când luna plină

strălucia blândă și frumósă printre miile de stele cari formau in giurul ei o splendidă cunună — Durerea ședea singură in grădina lor. — In părul ei negru avea flori — haina dela piept i eră puțin desfăcută — iar sburdalnicul zefir, șiret i sărută in fugă frumosu-i sin de alabastru! Privirea ei plină de foc dornică i eră ațintită spre cer...

Atras de focul privirei sale — cu inima plină de iubire — incepú deodată pe albe aripi a se scobori un blând ângeraș din cer!

— „Durere“ — dișe el prinđendu-o de mână — căldura privirii tale m'a tulburat — frumoșii dar severii tei ochi au sădit in inima mea florile stinței iubiri. Pe raza luminei ochilor tei, sburând m'am scoborit din seninul meu cer — la tine pe pământul teu rece și întunecat... Durere, spune vrei să incepem o dragoste sfântă și fără sfârșit, Durere dragă — vrei să incepem o nouă viață?!

Durerea redeșteptată ca dintr'un vis — scobori ochii sei negri — și aținti fulgerătoare ei privire asupra ângerașului — care cu fața roșă stătea tremurând. Inima ei de ghiață se inmóie — o simțire gingașe și necunoscută o umplú de o tainică dulcetta — cu un oftat do-

ios cuprinse in brațele sale pe micul ângeraș — și-l sărută stringându-l la piept cu atâta foc — încât acela își simți buzele arse de căldura sărutatului....

Și Durerea din ziua aceea a început a iubi cu foc, cu patimă nebună!

Și zile treceau — și zile veniau!

PRINCESA MARIA A ROMÂNIEI.

Dragostea in inima Durerii devenia din ce in ce mai covarsitoare — pe când in inima angerasului care vedea si descoperia relele si selbaticile ei porniri — langedia mereu!

Intr'un bland amurg de sera angerasul sedea alaturi cu Durerea — sub un teiu ce-si prasară cu drag florile de-asupra lor!

Deodata apară din umbra unui boschet Fericirea cu sinul desvelit de-abiă, cu perul undulator, cu ochii mari azurii, din cari stralucia asa de bland senina ei privire!

Angerasul vedendu o — plin de admirare isi ficsa cereșcii lui ochi mult si lung asupra ei! Prima ora o veduse acum — si i se para ca nici când n'a mai vedut o finia asa de frumoasă!

Durerea observa cu invidie admiratiunea angerasului — rumenile ei buze luara espresiunea unui suris amar de ura

— Sa te duci, Fericire, la papusile tale — sisai ea fieros printre dinti, sa te duci . . . dar ingraba . . .

Fericirea privi blandă spre soru-sa — apoi arunca o privire iubitoare spre micul angeras — si fugi repede cantand. Perul ei blond ce-i undula in valuri fluturand in fuga — i dadea aspectul unui vis frumos — care a venit iute pentru ca sa dispara cu atat mai curand.

— Deca ai alungat-o — dise angerasul catre Durerea cu vocea muștratore — cine-i ea? — e asa de frumoasă.

— E sora mea — Fericirea — dise Durerea cu dispreț — si-ti place? — adause ea cu un zimbet diabolic si invidios.

— O! ea e asa de blandă si de frumoasă! Fericirea nu e pentru lumea acesta — ea e pentru seninul cer! Ea e prea frumoasă, prea buna, pentru niște omeni rei — ea e pentru noi pentru angeri . . .

— Pentru voi! . . . vrei sa dici pentru tine! . . . si eu . . . eu pentru cine sunt? — ragni Durerea — nebuna de manie — cu buzele albe ca paratele, cu pumnii strinsi, tintindu-si privirea — care era in momentul acesta de o selbatacie grozava — asupra angerasului . . .

— Tu . . . tu selbatică Durere, esti pentru lume si pentru omenii ei, — șopti angerasul inalțandu-se spaimantat spre cer!

Durerea cu buza strinsa, cu fața schimonosita de cugetul parășirii — arse de focul amorului inșelat, grabi in chilia sa de culcare. Noptea intraga s'a svercolit in așternut fara sa pota dormi — si dimineta s'a trezit carunta si imbetranita — de reutatea selbaticeii ei inimi!

Sera urmatore a fost frumoasă cum pote nici odata!

Luna blandă, sburdalnicile stele, filomelele doinitore — tote se para ca privesc la frumoasa Fericire — ce sedea singura pe o banca din gradina lor — cu perul ei balau despletit, cu sinul acoperit abiă cu un vel straveșiu — prin care puteai observa scumpul ei tesaur — cu privirea blandă așintita spre cer — visand dornic la angerasul disparut — oftand cu drag: „Vino . . . vino!“

Deodata numai fermecat si cuprins de dorul ei — se scobori din cer angerasul.

— Fericire dragă, — șopti angerasul cu o voce dulce — tu esti prea frumoasă pentru lumea acesta! Tu esti menita pentru cer! Iubește-me pe mine . . . iubește un anger — cați ar fi peccat ca sfanta ta iubire sa o risipești pe un om nevrednic si peccatos! O!

iubește-me, si eu te voi duce in cerul senin, a caruia prima podoba i vei fi dragă tu!

Fericirea imbetată si transportata in alte lumi frumoșe prin dulcile lui cuvinte — scobori marii sei ochi asupra lui!

Ochii ei azurii se intelnira cu ochii lui adanci si vineți ca marea — si in privirile lor concentrate in una — o mare intraga de iubire se inchiega! Beat de dragoste se aseza angerasul langa Fericirea — si pe când alba ei mana se juca cu blondele lui bucle — el cuprindendu-o de mijloc — cu drag depune calde sarutari pe insetatele ei buze!

Durerea mai eri frumoasă — acum carunta si imbetranita — fara de vreme — de ura — privia plangend din o tufa acesta frumoasă scena a dragostei lor.

— Mi l'a rapit — ragni ea esind din tufe — cu fața suptă de manie — aruncandu-se cu gandul sa o omore si sa-o sfașie pe frumoasa Fericire!

A fost inse prea tarziu!

Angerasul se inalța repede spre cer — ducend in brațele sale pe frumoasa Fericire — strigand furiosei Durerii:

— O duc cu mine — pentru ca fericirea e pentru angeri. — Remai tu selbatică Durere pentru lume si omeni — cați tu esti pentru ei!

Durerea privi lung in urma celor disparuti . . . apoi selbatică isi rupse cu unghiile carnea de pe obraz ragnind ca o nebuna in momentul acesta inima ei se facu rece si tare ca pietra de granit!

Ea-si ridică privirea sa inveluită in sange spre cer si rosti un blastem grozav:

— Bine dar! — eu nu sunt pentru cer si pentru angeri, pe care i-am iubit — eu sunt pentru lume si pentru omeni pe cari i urasc! Eu am iubit numai odata si am fost inșelata — in schimbul inșelatei mele iubiri — voi nutri de aci incolo in inima ura vecinica! E vai! de voi omeni nefericiti care-ti apare in calea Durerii! Durerea va sci satisface inșelata si valemata ei iubire cu lacrimile lumii intregi — si a tuturor omenilor! Vai va fi de acela pe care-l va iubi de-acum incolo Durerea!

. . . Si Durerea străformată in o femeie cu inima de fiară, porni in lume sa-si implinesca blastemul!

Si si l'a implinit — si si acum mereu si-l implinește! Lacrimi si gemete reman pe unde trece si se abate Durerea — blastemile si nefericirile le porta cu sine!

Si bieta Fericire din cer privește cu amar la omenii nefericiti si la opera distrugatoare a surorii sale! Cate-odata inima ei buna nu mai pote audi si suportă atatea gemete si lacrimi — indiușatā se scobora din cer pe aripile angerilor pe pament! Merga in casele celor ce plang si se tanguesc — vindecā ranele produse de soru-sa Durerea — si versā balsam si bucurie in inimile turmentate de amor!

Dar vai! numai arareori pote veni pe pament si numai puțină vreme pote sta pe el — cați soru-sa — Durerea — cu ochi de Argus — o pandește sa o omore.

Abiă intră fericirea in vre-o casa — si Durerea deja e in urma ei! Si când Fericirea spaimantată se inalța spre cer — glasul Durerii, mestecandu-se printre gemetele miilor nefericiti, mereu i striga:

— Remai in cer Fericire — tu esti menita pentru el si pentru angerii lui! . . . Nu te scobori pe pament . . . cați pamentul si omenii lui sunt ai mei . . . a Durerii . . .

EMILIU SABO.

E a.

*Dulce ca un strop de miere
Și frumôsă fără greș,
N'o i'ntrece 'n mlăchere
O crenguță de cireș.*

*Fermeccat, te dai în laturi
Când în cale-o întăbrișci
Și de ea nu te mai saturi
Când ai prins să mi-o privești.*

*Câte risuri tulburat-a
Câte vîești — zădărniceit!
Cine-o vede pe-adorata
Și mai este fericit?*

GHEORGHE DIN MOLDOVA.

Schite din Italia.

V

Firenze.

2

Am părăsit muzeul pentru ca să putem vedé încă în ziua cea dintău catedrala impositantă, numită: Maria del Fiore. Biserica acésta e un colos de marmoră albă, roșie și négră, adusă din munții Toscaniei. S'a zidit în anii 1291—1336 în stil italiano-gotic. Italianul la zidire nici odată nu s'a servit de stilul pur gotic, așa vedem că și catedrala acésta ar fi să fie zidită în stil gotic, dar i-a pus o cupolă, care în înălțime ajunge și pe ceea a sântului Petru din Roma; așa dară compositia acésta ne îndreptățeșce să dicem, că e zidită în stil italiano-gotic. Aflu la loc a aminti aci, că nomenclatura stilului gotic de loc nu e îndreptățită, ci putem dice, că e un fel de usurpare, de ôre-ce nu de la goți, nici de la nemți, cari îl țin a lor, ci de la francezi și-a luat originea. E constatat, că prima-dată a eșit la ivélă stilul acesta în Francia, lângă Paris, când s'a zidit biserica lui Dionisiu. Atăta despre originea stilului numit gotic. Acum se revenim la catedrala numită a flôrei. O legendă ne spune, că eu ocașiunea săpării fundamentului bisericeii acésteia cutare lucrător ar fi dat în pămînt peste o flôre înflorită, și ar fi exclamat: „Sânta Maria de Fiore!“ Și de aici i s'ar detrage numirea. E mai probabil inse, că-și are numirea de la marca (blason) Firenzei, pe care se află o madonă cu flori.

Arhitecții, cari au zidit domul acesta au fost: Arnolfo del Cambio, Giotto și Talenti, iar cupola grandiosă e opul lui Brunelleschi. Esteriorul bisericeii dimpreună cu turnul (campanile) care asemene e obdus cu marmoră în mare parte albă, și despre care Napoleon a ăis, că ar merită să fie acoperit cu sticlă, te face să te inchipuești a sta înaintea unui deal de marmoră lângă care e aședat un far; da, turnul e un far ce te încăldeșce și-ți luminéază intelectul făcându-te să admiri artea frumôsă a arhitecturii pusă în așa mod splendid intru împodobirea casei celui Atotputernic și intru glorificarea celui Prăinalt. Fericit popor italian! da fericit, că decă n'ar fi cine să-ți vestéscă mărirea lui Dăeu, și-ar vesti-o în mod maiestatic pietrile ce ornéază atătea biserici impositante în frumôsă ta țără.

Interiorul domului la prima vedere și se pare simplu și totuș impositant și admirabil, îl face impositant boltitura cu dimensiuni colosale. Cupola puternică e plină de icône alegorice, pictate de Vasari și Zucheri. E cam întunecată din cauza că ferestrelor mici sînt colorate în mod artistic. De loc la intrare în partea dréptă îți stă înaintea icôna ce represintă pe Dante (1465.) Numai nașiunea aceea pôte fi mare, care pe ômenii sei mari, pe poeții sei, cari în opurile lor s'au nutrit la sinul bisericeii, le dau loc încă și în sanctuar, în acel loc de unde gloria nu pierde, ci din contră se tot augmentéază din secli în secli. Și ôre avut-au italianii motiv de a aședă chipul lui Dante în biserica? Da, a avut, pentru că Dante în poesia sa a ridicat nivelul moral, a inspirat sentimentele nobile și a format caracterul poporului.

În biserica acésta s'a ținut conciliul ecumenic numit: conciliul de Florența și Ferrara (1439—1445), în care s'a pertractat uniunea bisericeii apusene cu cea răsăritenă. Ioan Paleologul VI fiind strimtorat de turci în speranța că va obține ajutorul statelor din apus, a inițiat conciliul amintit, inițiativa a fost binevenită și pentru pontificele Eugeniu al IV, care apoi mai târău l'a transpus la Ferrara. Impăratul grec și patriarcul Constantinopolului Ioan s'a prezentat la conciliu cu o suită de 700 persoane. Cu hotărârile luate, urmările și eșecăturile acelorora nu e loc să ne ocupăm aici. E remarcabilă inse îmtemplarea cu patriarcul Constantinopolului, pe care o notez așa cum am cetit-o nu de mult în revista „Civiltă Catolică“: „Cu 28 ăile înainte de subscrierea și întărirea decisiunilor, s'a lătit fama în oraș, că a murit patriarcul Constantinopolului. Părinții conciliului numai decăt s'au adunat cu toții la locuința patriarcului, unde l'au aflat mort. Servitorii spuneau, că în sêra precedentă când scriea la mésză l'a cuprins sgărciurile, a început a tremurá și numai decăt a murit. Doriau cu toții să șeie voința lui cea din urmă, ș-au aflat următôrea scrisôre: Eu, patriarcul, Ioan, fiind că simt apropierea morții, în scrisôrea acésta voiesc să enunț iubiților mei fi judecata și voința mea din urmă. Tot aceea ce invétă și crede biserica rom. catolică, biserica lui Christos, cred și eu din totă convingerea. Cred, că pontificele Romei e locușitorul lui Christos. Cred, că sufletele celor morți se curățesc în purgator. Firenze la 8 ianuarie 1439“.

Lângă dom vis-à-vis stă „Battisterio“ sêu S. Giovanni Battista. Are formă de turn octogonal, s'a edificat în secul al VI-le pe ruinele templului lui Marte și până la 1128 a servit de biserică catedrală. E mult însemnat pentru cele trei porți colosale de bronz. Prima e opul cel mai clasic al lui Pisano, la care a lucrat 22 de ani și represintă viéta lui S. Ioan Botezătorul, a doua e vis-à-vis cu catedrala, și pörtă mai multe scene din istoria biblică, despre acésta a ăis Michel Angelo, că ar merită să fie pörtă raiului. E constatat, că ăicerele bărbăților mari își au mărirea lor, până ce acelor mici, fie aceia ori cât de înțelepți și spună ori-ce păreri medușce, acele vor fi purtate de vînt. Michel Angelo a ăis-o acésta ca artist, și ca atare el a fost într'adevăr mare, așa dară și ăicerea i-a fost mare și permanentă. Atăt a doua cât și ceea a treia sînt operile de artă alui Ghiberti. Acésta din urmă represintă mai multe scene din viéta lui Isus. Tôte figurile sînt cioplite în bronz cu atăta putere de fantăsie și cu atăta artă, că aieve tôte la olaltă ne presintă un op fără päreche în felul seu.

După ce am terminat cu catedrala și cu Battis-

terio, să continuăm tot cu biserici. E de însemnat, că în Firenze sînt vre-o 150 biserici, dintre cari am cercetat numai cele mai remarcabile din punct de vedere artistic și antic, între cari ocupă loc de frunte biserica San Lorenzo în vecinătatea cu capela Mediceilor. În sancristia nouă se află cele mai prețioase geme ale sculpturii de Michel Angelo, simbolul nopții și a zilei, apoi al aurorii și al amurgului. Privind aceste, stai dus pe gânduri și nu poți indestul admiră, cum și câtă viață a putut turna artistul în pîtra fără de viață. Capela Mediceilor e de un aspect mult splendid fiind obdusă cu marmoră porfir, iaspis, smaragd și achat. Mosaicul capelei, de și acum 200 ani a început a-l face totuș până aji mai este câte ceva de adaus. Se țice, că capela acésta ar fi costat 22 milioane lire. Aici e sarcofagul marelui principe de Toscana Ferdinand I, iar sub altarul bisericii Lorenzo stă un alt sarcofag cu inscripțiunea: „Cosmus Medices hic situs est Decreto publico. Pater patriae“. Mai sînt și alte multe sarcofaguri. Impresiunea cástigată aici în pavilionul acesta al morții nu ușor nici îngrabă o poți da uitării.

Avînd intrare liberă, să nu întărziem a pași și în biserica Santa Croce. Aici nu mult ne putem ocupa de zidirea acésta frumoasă ca de biserică, de ore-ce e mai mult panteon decăt biserică. Aici sîntem în adevăratul panteon al Italiei. La intrare de loc în partea dréptă zac osemintele alui Michel Angelo († 1563). Cine nu șcie, că cine a fost Michel Angelo? — îl șcie totă lumea. A fost un geniu universal, care nici a înimitat dar nici a putut fi imitat; a fost mare și clasic în pictură, în arhitectură și tot mai mare în sculptură; s'a ocupat pe lângă aceste și cu filosofia și poesia. Mormîntul simplu ne spune, că încă până acum nime n'a fost în stare a ridică un monument demn de Michel Angelo.

În apropierea lui M. Angelo e monumentul lui Dante (1321) „altissimo poeta“, aici se află numai monumentul, că osemintele-i zac în Ravenna, unde a și murit.

Nu departe de Dante zace monumentul lui Macchiaveli (1527), cu inscripțiunea: „Tanto nomini nullum par elogium“. Precum îl reprezintă monumentul, marele iurispudent a avut o față urită și neespresivă.

La partea stîngă într'o capelă mică dăm peste monumentul lui Alesandru Ticciami Galilei. Stă în o poziție meditatore, că ți se pare, ca și când și-ar sfărma capul asupra problemei mari deslegată de dînsul. În mîna dréptă are o lupă. Ma pur si muove! și iață că acum și el stă și tace tăcerea vecnică. Inscriptiunea monumentului e: „Galilaeus Galileius patricius Florentinus, geometriae, astronomiae, philosophiae maximus restitutor, nulli aetatis suae comparandus, hic bene quiescat“. Ori-ce ai țice, ori-ce ai scrie despre Galilei, nu l'ai pute înălță mai mult de cum aieve a fost. Tre-cînd mai departe, dai peste monumentele lui Cherubini, Alfieri și catorva membrii din familia Bonaparte, cari au ajuns în panteon pe calea acoperită cu purpura și catifea.

În trecăt am vîdut și museul național. În cele mai multe orașe a cercetă musee de multe ori e ceva plicticos. Nu e inse plicticos, ci din contră foarte interesant museul național din Florența, pentru că aici poți vedé ce în alte musee nu afli de loc, așa de es. tunuri câte de 25.000 fonți, pe cari le întrebuintau cruciații cu plumbi colosali de pîtră, apoi coifuri, scuturi și alte arme tot din timpul cruciaților. Am mai vîdut

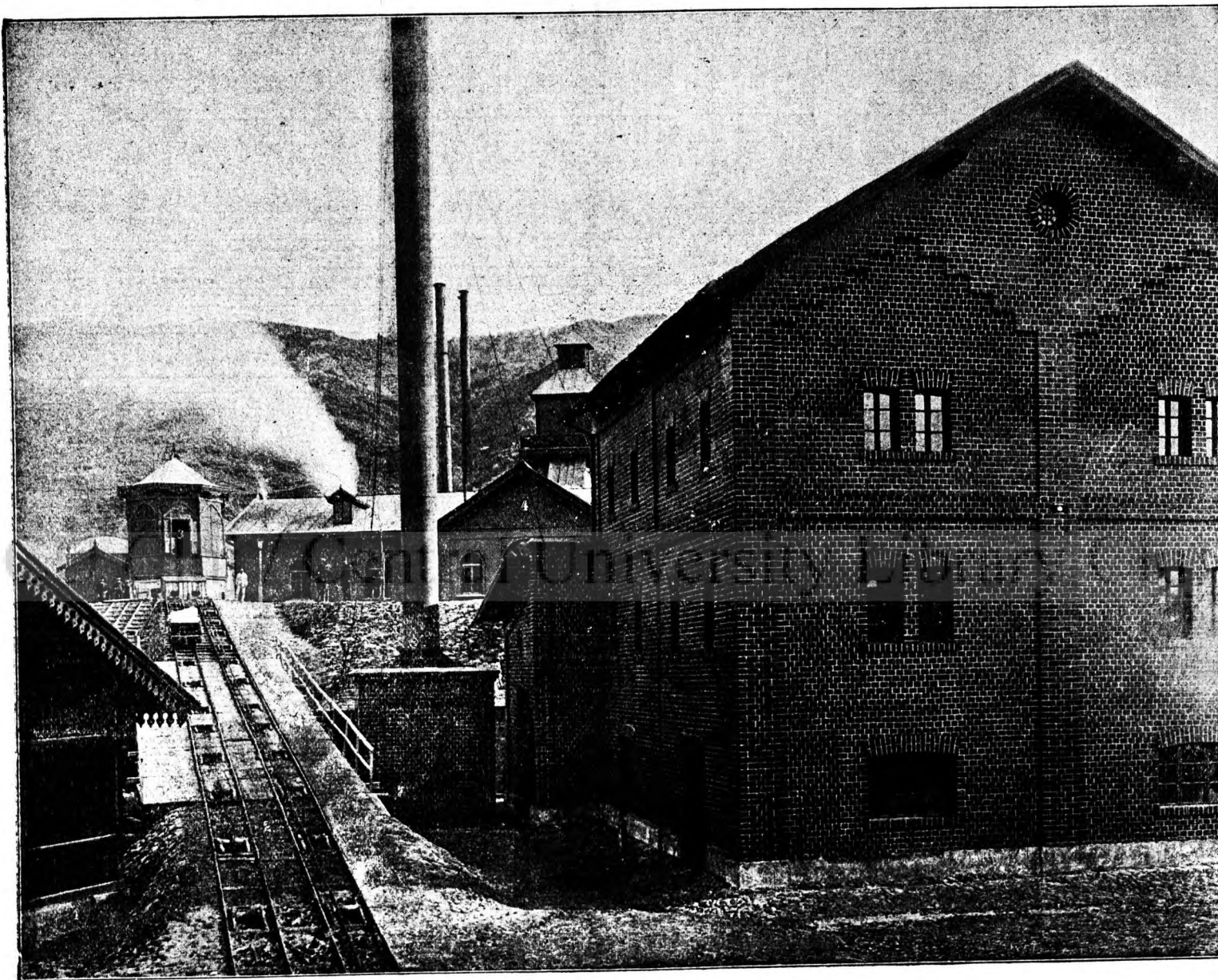
aici pușce antidiluviane(?) și alte soiuri de arme, vase și pose de tot vechi, între cari și pisica desemnată de Michel Angelo în etate de 12 ani. Cine are plăcere și gust pentru grozavenii, aici pôte privi figuri de cêră, ce represintă pestisul înfiorător din Florenza, Milano și Roma etc.

Să părăsim acum pe câteva momente orașul cu o mulțime de biserici pompoze și cu galerii de statue și icône, și să cercetăm biserica mare a naturei, să ne delectăm și în colinele pline cu verdéță și flori, ce înconjură frumoasă Florență; să o facem acésta, pentru că aici rađa sôrelui e mai dulce, aerul e mai plin cu balsam și ozon, și pentru că inima se simte mai ușor și sufletul e inaripat. Aici ne vom află într'un loc, unde nu se aude sgomotul lunei mari, nu zurutul cocilor, nici glasul tremurător al cerșitorilor. Locul acesta superb afară din oraș, pe unde am făcut mai mulți la olaltă o plimbare, se chiamă Viale dei colli. În ambele părți a șoselei se ridică vile pompoze impondobite giur-impregiur cu flori mirositoare. Cele mai multe vile sînt îngrădite cu gard impondobit cu intraurituri, unde are intrare numai banchierul bogat, care ar dori să fie proprietar esclusiv a tôte ce e frumos, plăcut și delectător; dar se înșelă, că din cel mai dulce deliciu se împărtășește până și cel mai sărac muritor, care a ajuns vre-odată pe aici. Așă e, pentru că florile drăgălașe respândesc mirosul lor plin de balsam și de dulcétă și peste gardul pompos.

Am ședut aici cu toții pe ierbă verde și môle ca mătasa, și am privit din locul unde s'a inspirat un Dante, un Michel Angelo și un Galilei departe peste valea frumoasă a Toscanei. O, ce privește farmecătoare și încântătoare, fieșce-care colină își are însemnătatea sa istorică și fieșce-care paș povestește despre un trecut glorios. Ne-am urcat tot mai sus până am ajuns pe calea numită: Viale Galileo. Aici, unde Galilei a scrutat secretele imense a boltei cerești, care — precum am țis — aici se vede a fi mai aprópe ca în alt loc, noi toți dimpreună cu Esc. Sa dl dr. V. Mihályi voioși și vigoroși am serbat pe câteva momente ziua nașcerii a unuia dintre conșii nostri de călătorie. Numele îl retac, și nu voi spune că cine a fost, voi să enarez numai o poveste ce ni-a spus-o aici în umbra platanilor și a cipresilor: Ȋcea, că a cetit în o carte mare, volumul 99, pagina 99, § 99 și rîndul 99, că odinióră fiecare croitor trebuia să apase 99 de fonți, căci la din contră erá alungat din corpul „șneiderilor“. Asta așă ni-a spus-o dl Tit Hațeg din Lugos. I cer scusă pentru că i-am retăcut numele...

Un fratello italian ni-a spus o altă poveste, și anume: Galilei a făcut odată reproș lui Milton, că pentru ce nu permite, ca fata lui să învețe limba franceză? la ce Milton i-a replicat: „una lingua in boca (gură) a una donna e bastante“ (de ajuns).

Urcînd mai sus am ajuns pe colina unde zace turnul lui Galilei. Aici e campo santo (cimeteriu) cu capela crucifixului. Întreg edificiul e de marmoră, pe din lăuntru e restaurată cu cheltuéla lui Victor Emanuel, stilul se pare a fi aprópe de cel bizantin. Are un amvon frumos de marmoră, murii sînt opul lui Michel Angelo. În biserică și pe lângă biserică tot cripte cu inscripțiuni latine și italiene. Pe lângă criptele din cimeteriu umbli tot printre flori, calci nu prin morminte ci peste morminte acoperite cu flori. Întreg cimeteriuul apare ca acoperit cu marmoră în forma lavinelor netede, pe cruci ici-cole câte o cunună verde alta uscată. Aici pe o cruce simplă am dat peste o inscripțiune de

Salinele de la Slănic în România (judetul Prahova.)

1. Chioșcul ocnei. — 2. Plan înclinat automotor. — 3. Chioșcul planului înclinat. — 4. Stabilimentul mașinei de extracție. —
5. Stabilimentul minei.

mare însemnătate: „Salvino d'Armato. Inventatore dei occhiali“.

S'a discutat mult, că cine și când ar fi inventat ochilarii? Unii ȋic cu Pliniu, că înfiorătorul Nero ar fi aprins Roma ca să-și formeze idei despre arderea Troiei și că ar fi privit focul prin smaragd, apoi se mai provocă tot la Pliniu, care ar afirmă (!) și adecă, că Nero în teatru ar fi purtat ochilari, și de aici fac deducțiunea, că Romanii ar fi inventat ochilarii, — arheologia inse despre acésta nu face nici o amintire. Se pôte că și monstrul de Nero asemenea capiiilor și-a aflat plăcere și petrecere în a privi unele lucruri prin sticlă colorată ca tóte să le veda în diferite colori.

Atâta e constatat, că un calugăr cam pe la anul 1290 a predicat în Firenze, că înainte de asta cu trei ani a cunoscut și și-a petrecut cu Salvino d'Armato, care a inventat ochilarii. Atâta pe scurt despre inventatorul ochilariilor.

Încă o privire în giur spre Firenze și spre Arno până la vechia cetate etruscă Fiesole și-ți vine să esclami: O, frumoasă natură, cu cât mai mult taci cu atât mai frumos vorbești! O, Florență, cine te-a văduț, nu te mai pôte uită!

T. BULC

Melancolie.

Formiți voi gânduri triste în nóptea jalei mele...
Sub brați în munții tainici voesc să trec cântând;
Uitând de-a vieții sgomot și de dureri uitând,
Cu zimbetul pe buze să joc privind la stele.

Fugiți iluzii scumpe... me tem mai mult să sper!
De ce nu sânt păstorul ce cântă ȋiua 'ntrégă
Și care tinerețea de-un vis urt nu légă
Căci tóte-a lui iluzii sânt stelele din cer!...

O fulger, luminează a vieți-mi tristă nópte:
Mi-i dor de a mea iubită și de-a ei blânde șópte
Cu care 'n vise rose în albe nopți m'alint.

La ea me pörtă 'ntr'una dorințele nebune
În timp ce tinerețea și vieța mea apune
Precum se perde 'n mare o lacrimă de-argint!...

LUDOVIC DAUȘ.

Cugetări.

Durerea e ca aerul cel tare al munților: întărește pe cei cari nu-i omóră.

Nu resgăiți pe copii, căci îi înșelați asupra vieții care nu răsfață pe ómeni.

Décă vrei să-ți faci un dușman bun, ia un prieten, căci el șcie unde să lovescă.

Ca să guști bine vieța, iți trebuie puțină naivitate și puțină nebunie.

Zimbetul celor ce suferă e mai dureros la vedere decât lacrimile lor.

Căsătorie stricată.

De Ernest Daudet.

I

ori cât de mult se gândia la trecutul seu, cu tóte amintirile pe cari și le adună din cei douedeci de ani cari trecuseră de când i se deșteptase rațiunea, Caterina Rousseau se vedea totdeauna protejată de solitudinea bunei femei lângă care trăise mereu, dómna Fontenay căreia îi ȋicea ea nașă și pe care, în avéntul inimei sale recunoscătoare, ar fi voit s'o cheme mamă.

Despre părinți pe care nu-i cunoscuse, despre impregiurările în care-i fuseseră răpiți, ea nu șciea nimic alt decât că muma sa murise când o făcuse, și că tatăl seu, peste câteva luni perise în aventură dramatică destul de obscură, inse ea nu șciea aménunțele aventurii aceștia, fiind că nașă-sa se ferise în totdeauna de a i le spune.

Acum, séu că ea începuse să bânuiască vr'o dramă tristă de familie ale cărui cauze eră mai bine să nu le cunoscă, séu că ea se temea, că decă le va cunoșce, eră să fie nevoită să judece pe tatăl seu și să se pronunțe asupra purtării lui, ea se hotărise să se mulțumescă cu ce-i spusese dómna Fontenay.

Dómna Fontenay spunea că tatăl Caterinei fusese omorit într'o cursă ce i se intinsese. Eră vorba încă din 1871, de pe vremea rășboiului cu nemții. Evenimentul se petrecuse în Tours, în ajunul intrării nemților în acel oraș. Ocupația streină făcuse și mai misterioase impregiurările, cu atât mai misterioase fiind că ucigașul își curmase ȋilele ca să scape de pedepsa nelegiuirii lui.

Atunci luase în casa sa dómna Fontenay pe Caterina.

Și chiar dna Fontenay eră văduvă p'atunci, văduvă și singură, așa că, însărcinându-se cu copila asta, devotându-se ei, făcuse numai o pomană, își dăduse o fată care mai lărdiu eră să-i respălătescă cu dragoste binele pe care îl făcuse.

Adevérul e că din ȋiua aceea ea fusese adevérată numai pentru orfană; se aședase cu fata la o moșie pe care o avea prin apropiere de Bordeaux, o crescuse, o ingrigise cum se pôte mai bine, o instruisese. O apăruse de tot felul de rele, dominată numai de grija de a face din Caterina o femeie cum se cade.

Acum tótă truda asta a dómnei Fontenay își da ródele. La vârsta de 20 ani, domnișóra Rousseau putea să trecă drept o ființă deseversită. Pe cât eră de frumoasă pe atâta eră de inteligentă. În ochii ei senini se vedea un suflet drept și leal.

Și aȋ mângăierea dómnei Fontenay eră prezența în casă a acestei fecióre candide, cam trufașe nu-i vorbă, dar compătimitóre pentru ori-ce nenorocire și vibrând de instincte cavalierești, — mângăierea sa și răsplata ingrigirilor de atâtea ani.

Eră încă femeie tineră când se hotărise să adopte pe Caterina, prin urmare se lepădase de petrecerile și bucuriile pe cari i le oferia vieța la vârsta pe care o avea atunci, numai ca să se consacre fetei. Da, dómna Fontenay se jertfise. Dar cu câtă iubire plătia Caterina jertfa sa! Între tóte fericirile pe cari spunea ea că le disprețuisese, eră una măcar care să pótă fi comparată cu fericirea pe care o gustă acuma, cu binefacerea asta a lui Dumnezeu care-i destăinuia nespusele dulceți ale maternității, de și nu avusese nici odată copil?

II

Fericirea asta inse cam erá intunecată de un nor. Când vedea pe Caterina aşá de seducătoare, aşá de frumósă, aşá de perfectă ca suflet şi ca corp, dna Fontenay se gândia de multe ori că peste puşină vreme comóra asta are să-i fie răpită. Fata are să se mărite.

Se şi prezentaseră mai mulţi candidaţi.

Décă-i trimisese să se plimbe nu făcuse asta fiind că nu voia să se mărite.

Ci fiind că nici unul nu-i plăcuse.

Să vie inse unu care să şcie s'o facă să-l placă şi Caterina are să consimtă numai decât. Fata nu se feria.

Ambiţiosă să iubescă, să fie iubită.

Să se odihnescă pe inima unui om cum se cade, să cunoscă iubirea, să-i aibă un cămin, să aibă copii, nu este destinul firesc al femeii?

E adevărat că fata spunea că nici odată nu se va despărţi de naşa sa; inse fágăduiela asta nu liniştea pe dna Fontenay.

— Da, aşá spune o fată până nu se mărită, şicea oftând.

Inse mai târziu, femeia uită ce spunea fata. Nu e datóre ca să lase tot şi să se ducă după bărbatul seu?

— Eu nu am să te părăsesc, respundea Caterina; ori am să pot, după ce me voi mărită, să trăesc tot aici, lângă tine, ori decât bărbatul meu me va duce in altă parte, tu ai să vii să şeşi cu noi.

— Cu tóte astea tu nu ai să me mai iubeşti aşá de mult ca aşi! Inse aşá este legea vieţii. Pentru ce să me revolt?

Ceea ce prevedea şi de care se temea dna Fontenay, se realisă. Intr'o şi când se duseseră in Bordeaux să viziteze o esposiţie de horticultură, damelor acestora le fu presintat un tinér Parisian fiul unei familii onorabile. Se numia Jean Vaubel. Distins ca spirit, elegant, cu mult vino incóce in figură, vorbi câteva minule cu ele. După ce se despărţiră Caterina şise dnei Fontenay :

— Năşică, decât o fi să me mărit vre-odată, numai cu omul acesta me mărit; decât nu-l voi luá pe dènsul nu me mai mărit nici odată.

Dómna Fontenay auđi această primă mărturisire a sentimentelor fetei şi pricepú... Şi fiind că chiar cu preţul fericirii sale voia s'asigure fericirea fiicei sale adoptive, nu avea odihnă decât după ce atrase in casa sa pe amabilul tiner in care Caterina vèduse, de-odată, pe Făt-Frumos pe care-l viséză ori-ce fată

Şi lucrurile merseră aşá de iute şi aşá de bine, dintr'o parte şi din alta fu astfel de comunitate de simpatii şi de gusturi, o atragere reciprocă aşá de repede, încât peste câteva săptămáni amoresaţii noştrii erau logodiţi şi căsătoria hotărítă peste trei luni. Condiţiunile puse de Caterina in ce privia pe naşa sa, de care nu voia să se despărta, fuseseră primite.

III

S'apropie ziua cununiei.

In casa dómnei Fontenay erá o mişcare mare din pricina acestui eveniment mare. Cusutoresele şi croitoresele mai potriviau ici-colo trusoul. Tapişeri veniţi din Bordeaux transformau vechia locuinţă, o făceau vrednică de radiósă fericirea pe care trebuia să o adăpostescă. Se pregătia camera pentru familia generelui,

care trebuia să sosescă, şi invitările erau gata să fie expediate.

Intr'o séră, când veni ca după obicei să-şi facă curtea, Jean Vaubel părú Caterinei mai serios decât altă dată; fata a spus mai târziu că cum l'a vèdut in séra aceea că intră aşá inorat la faţă, a avut odată o presimşire rea.

— Ascultă-me, scumpă Caterino, ii şise el indata ce furé singuri, şi să me ierşi te rog decât te va mahnii cumva ceva ce vreau să te întreb.

— Despre ce este vorba? întrebă ea tulburată.

— Consimşisem, in urma cererei dtale, ca dómna Fontenay să trăescă totdeauna cu noi in casă; inse când am fágăduit, nu şcieam ceea ce am aflat pe urmă.

— Ce ai aflat?

— Aceea ce şcii chiar dta póte şi pe care ai făcut reu că mi l'ai ascuns. Dómna Fontenay a fost intr'o vreme eroina unui aventuri scandalóse şi tragic pe care o uitase lumea, dar de care şi-a adus fiecare aminte când s'a auđit că te măriţi, şi care nu o îngădue să stea cu noi in casă.

— O aventură? nu pricep.

Atunci Caterina avú durerea să afle, din gura omului pe care-l iubiá, secretul pe care nu-l cunoscuse nici odată in aménuntele lui, secretul morţii tatălui seu.

In 1871, tatál Caterinei iubiá pe dna Fontenay, de şi erá măritată, şi erá iubit de ea. El venise după dènsa la Tours, unde se refugiase ea, pe când dl Fontenay remăsese inchis in Parisul asediat

Acolo, convinşi fiind că nu aveau de ce să se témă, dna Fontenay şi dl Rousseau trăiau impreună. Dl Fontenay venind inse in ciasul când nu-l aşteptá nimeni, ii prinsese. Intr'un acces de furie şi de disperare, dl Fontenay se sinucise, după ce omori inse pe omul care-l insultase, pe tatál Caterinei.

Istoria asta aduse pe buzele domnişórei Rousseau o protestare indignată. Aşá de miserabilă erá femeia pe care o venerá ea ca pe o mamă şi ca pe o sfântă? Erá cu putinţă? Nu primise ea de la această pretinsă vinovată beţiile cele mai nalte, exemplele cele mai nobile? Nu femeia asta o ingrigise pe dènsa, se devotase pentru ea? Nu de la dènsa invèşase ea să practice virtuţile cele mai admirabile! Şi tocmai pe femeia asta cutéză el s'o acuze acuma?

Jean stăruia in afirmările lui, le accentuá cu probe: o notă de şiar scrisă a doua şi după eveniment, vorbe adunate de ici de colo, doveşi noi şi sigure cari nu îngăduiau indoiéla.

— Sigur că ea s'a pocăit, şicea Jean, a voit să-şi rescumpere trecutul şi veđi bine, l'a rescumpèrat prin vieţa pe care a dus-o de atunci incóce. A rescumpèrat-o mai cu sémă luându-te să te crească, pe dumneata pe care greşela ei te-a făcut orfană, inlocuind lângă dta, cu devotamentul cel mai ingenos, pe tatál dtale mort aşá de tragic, victimă a iubirei lui pentru ea. Nu e mai puşin adevărat că amintirea asta uitată s'a deşteptat in mintea ori cui, şi că de acum incolo, va apésá şi pe noi decât am trăi impreună.

— Pretinđi dar s'o părăsese? întrebă Caterina.

— Sânt silit să-ţi cer să nu o mai veđi de fel, séu să o veđi fără şcirea mea.

— Şi inima dtale nu se revoltă când imi propui astfel de laşitate? il întrebă fata.

— Legile lumii!... respunse el

Ea nu-l lasă să isprăvescă vorba:

— Nu le-aș suferi decât m'ar impinge la o nelegiuire.

Femeia de care vorbim a fost pentru mine o mamă.

Decă n'ar fi fost ea nu aș fi eu ași cum s'nt. Numai ei îi datorez totul. Ea a câștigat drepturi imprescriptibile la iubirea mea, și decă m'aș lepăda de densa ași, aș fi și mai vinovată decât a fost ea. Eu nu am să judec greșela ei pe care nu o cunoșteam și pe care dta ai făcut crima ca să mi-o destăinuiești! aface-rea acăsta o privește numai pe ea și pe Dșeu!

Și fiind că Jean, speriat de violența acestor vorbe, încercă să se scuze, Caterina îl opri cu vorbele:

— Destul, domnule; presupunându-me capabilă de o infamie, mi-ai dovedit ce fel de inimă ai și mi-ai probat cât de mult te deosibești de mine!

— Admite că nu ți-am spus nimic! dișe tinerul.

— Ai spus prea multe, și din pricina asta nu ne mai putem înțelege nici odată.

Astfel s'a stricat căsătoria Caterinei Rousseau.

Dómna Fontenay n'a știut nici odată pentru ce.

I. S. SPARTALI

Fumatul tutunului.

Profesorul Nothnagel din Viena, într'o conferință ținută în anul 1888, a conchis că fumatul nu are nici un efect desastros când este practicat cu cumpătate și că pôte fi suportat de ori-care persoană cu organismul sănătos, până la sfârșitul vieții. Este de remarcat, cum se obișnuiește organismul cu in-țelul cu nicotina; numai din când în când se produc efecte mai rele și anume când se fumază țigări mai tari ca de obicei.

Tutunul esciteză sistemul nervos și transpune pe fumător în bune dispozițiuni. Mulți fumători s'nt fără haz, decă nu au fumat încă nici o țigare, umorul lor suferă.

Nicotina este mai puțin vătămătoare decât coffeina, theina (care există în cafea și ceai și în beuturi spirtoase.)

La întrebarea: Când pôte cineva să începă a fumă? a răspuns prof. Nothnagel: „atunci, când este în stare a-și câștiga singur țigările“. Fumatul este o plăcere de lucs pe care trebuie să și-o plătescă cine fumază prin propria sa avere.

Cu cât se obișnuiește cineva cu fumatul mai de timpuriu, cu atât e mai reu și cu atâta mai vătămător pentru sistemul nervos, precum și pentru întregă dezvoltarea sa, mai ales că indiviții tineri nu știu să fie cumpetați. Cumpătarea și aici ca în ori ce acțiune este indispensabilă, pentru a puté avé adevărata plăcere și pentru a evită desastrul. Când se arată simptome vătămătoare, trebuie redus fumatul.

Relativ, modul de fumut cel mai puțin vătămător este cu pipa și mai ales cu pipă lungă și curat ținută. Fumatul țigaretelor produce în cele mai multe cazuri dispepsie. Cea mai vătămătoare dintre țigări este țigara de Havana.

Medicii au încercat să estragă nicotina din tutun. Asta ar însemná a se da apă, când cere vin, de ore-ce s'ar luá din tutun tocmai aceea ce căutăm în el, principiul îmbătător.

Poesii popoarele.

Din comuna Sînd cott. Turda-Arieș.

De ședi bade pe gunoi,
De ți-i ochii tot la noi?
— Mărită-te mândra mea,
Pe gunoi n'oi mai ședé!
— Ba te 'nsoră dumneata,
Să ved pe cine-i luá,
De-i luá una ca mine,
Dșeu să-ți dee bine,
Da de-i luá mai frumósă,
Pice-ți carnea de pe óșé.

Cântă puiu cucului,
Din dealu Surducului,
Din făgetu Clujului,
Și-așá cântă de frumos,
Merge glas pe șes în jos,
Da merge la păcurariu,
Să-și întorcă oile,
Să nu pască florile,
Că florile le-oi culege,
Și mi-oi face cununiță,
Trimete-oi la-a mea măicuță,
Pe șiorul vântului,
În fundul pământului,
Ca să vedă și să credă,
Cum trăiesc io 'ntre străini,
Ca și ierba printre spini,
Măncată de boi bétrani,
Măncată de la pământ,
De n'o bate leac de vânt.

Cine o făcut horile,
Fie-i casa florile,
Că-s bune de stêmpêrat,
Când i omu supêrat,
Și-s bune de jeluit,
Când i omu necăjit.

Cătu-i țera unguréscă,
Nu-i ca fata románéscă,
Cu bertiță și cu bartă,
Cu cisme roșii gătată,
Și cu bréu roșu se 'ncinge,
Când se 'ncinge ea se stringe,
Când o veți inima-ți plânge,
La grumazi pune mărgele,
Și 'n degetuțe inele,
Și 'n urechi pune cercei,
Mănec-i badea gura ei.

Spune-mi maică, spune-mi bine,
Unde m'ai făcut pe mine,
La tulpina nucului,
Să fiu frate cucului,
Și sprijonă vântului.

Cine nu-i mánecat de rele,
N'asculte horile mele,
Da cine-i mánecat ca mine,
Stee 'n loc ș-asculte bine.

Culese de.

VASILIU MICUȘAN.

Noa.

De la Tușnad am făcut o excursiune la Sinaia, căci a trece pe la Brașov și a nu te abate și la Sinaia, este o greșelă cu care n'ai să te lauți. Cu cât veți mai mult acest paradis pământesc, cu atâta mai multe frumuseți găsești în el, cari te atrag, nu te lasă și te rechemă din depărtare. Impresiunea acésta e foarte naturală, căci Sinaia tot progresază și astfel din an în an devine mai frumoasă.

Dar înainte de a ne face plăcerea acésta, ne-am oprit la Brașov, care — după părerea mea — ca poștie, e cel mai frumos oraș în totă Transilvania.

De astadatâ inse, nu Brașovul ni-a fost punctul atracțiunii, ci o stațiune de cură climatică din apropierea lui. În hotarul Brașovului, aproape de satul Dêrște, la trupina Carpaților. în umbra unei păduri de brați, a început să se așeze un sat nou, mai bine un cătun. Frumusețea locului, pădurea umbrăsoasă, apa escelentă și aerul plin de ozon au atras luarea aminte a clasei inteligente; astfel s'a conceput ideea d'a înființa acolo un eremitagiu climatic. S'au clădit câteva ville, s'au tăiat drumuri în pădure și astăzi brașovenii au un nou loc de excursiune de totă frumusețea, care în felul seu întrece toate locurile de predilecțiune ale lumii culte de acolo.

Românii numiau cătunul de lângă pădure Satu-Nou; din „Nou“ sașii au făcut „Noa“ și astfel locul acela acuma poartă numele Noa.

Un tiner de pe tramway ne-a dat acésta explicațiune, supărat oșescum că sașii au schimosit cuvântul românesc și din Nou au urdit Noa. Admit, că l'au schimbat, dar sunt de părerea că acésta nu s'a făcut în detrimentul limbei românești. Ba cel puțin eu unul îmi ieu voia a me scrie între cei ce vor fi susținând, că Noa, pe care eu o rostesc „Noua“, cu articol, îmi sună mai frumos decât vagul Nou. Iar ca numire pentru un loc de petrecere și desfătare, se potrivește de minune și-i indică un farmec plin de tinerețe.

Am auzit multe laude despre Noa; am fost dar foarte curios s'o ved. Tramwayul. care duce de la gară pân' acolo, pornind îndată după sosirea trenului cu care vinirăm de cătră Tușnad, ne luarăm remas bun de la cunoștii nostri din băi cari plecau spre România și ne urcarăm.

Calea e din cele mai pitorești. În fața noastră se înalță majestos o ghirlandă de munți, a căror vârfuri se perdeau în nori. Jos, într'o afundatură, se ascundea Brașovul, lăsând cochete să se vedă din când în când printre arbori câte o parte a frumuseților sale ademenitoare. Drăgălașe locuințe de vără își scoteau capetele prin rariștea verde și cântece vesele străbăteau la auzul nostru din aleele codrilor seculari. Pretotindene o vilagietură eare deschide ochii 'n patru și încântă sentimentele.

O cotitură a drumului, de odată ne inchide tabloul acesta. Nu mai vedem Brașovul, Fabrici și stabilimente de industrie și comerț se perendă pe sub deluri, la dreapta noastră; din ele auzim șgomotul muncii, semnul vieții și a prosperării. Ici colo câte o casă particulară, bine ingrigită, cu paturi de flori și cu copii șburdalnici.

La stânga niște sate frumoșe, iar mai la vale o câmpie mare, țera Bêrsei, încadrată și aceea cu munți înalți, ce par niște sentinele în veci neperitoare.

Trecem halta Honterus, unde se dau jos sașii ca să aducă tributul stimei lor nemuritorului bărbat alilor, în al cărui onore s'a dat acelu loc numele „Honterus“. Și nu peste mult sosim la o haltă nouă, care poartă inscripțiunea „Noa“, ținta excursiunii noastre.

Înainte d'a părăsi vagonul, tinerul de care mai vorbii, ne recomandă să visităm „Fântâna lotrilor“ și pentru mâncare să ne ducem la Eliseu. Îi mulțumirăm și pornirăm . . .

Noa eră înainte noastră. Ea sta ascunsă într'un desis afund, la trupina unor munți al căror rege este căruntul Bucegiu, ce vede deodată doue țeri și 'n ele acelaș popor. O frumoasă pădure de brați și dintre arbori niște ville cu vârfuri strălucite ne frapă vederile. Dar pân' acolo mai este încă o cale de câteva minute . . .

Pân' atuncia ne desfătăm în priveliștea ce ni se presintă. Trecem o gârlă ce fuge turbat și la stânga noastră vedem o casă și înainte ei o grădină drăgalașă, ingrădită de un boschet umbros, care se scaldă în undele cristaline ale gârlei. În fruntea casei cetim inscripțiunea „Villa Alexi“. Și numai decât ne și dicem, că de sigur nu din literatură ș-a făcut-o.

La dreapta se întinde un gard de scânduri și pe acesta sute și sute de afișe, unul lângă altul, de la haltă și până la Noa. Dar tot acelaș afiș, care anunță că la Eliseu se află cele mai bune mâncări și beuturi. Acest reclam strașnic ar fi făcut onore și unui restaurant american.

În sfârșit sosirăm. Iată Noa în deplina sa frumusețe. O admirabilă pădure de brați, niște ville drăguțe, diverse grupe de societăți, pe pașiștea din mijloc o mulțime de copii, iată tabloul ce ni se presintă. În toate părțile un ce plăcut, atrăgător și nou; numai afișele restaurantului Eliseu erau vecinice aceleași și nu mai incetau. Ne-am și propus să nu ne ducem acolo; căci unde ești poștit cu atâta stăruință, de acolo trebuie să fugi.

O surprindere plăcută mi-a făcut întâlnirea cu dl I. Bianu, simpaticul nostru prieten de la Academie, care a petrecut vără cu familia aici, dimpreună cu mai multe familii din România. Noa a început a fi un favorit loc de vilagietură a celor de dincolo, cărora nu le place șgomotul mare, ci vreu să petrecă sezonul cald în liniște, între brați, în aer sănetos. În vără acésta, precum ni s'a spus, au mai fost la Noa și dnii Gogu Captacuzino de la „Voința Națională“, Vintilă Rosetti, N. Xenopol și alții cu familiile lor.

Brașovenii es și ei cu plăcere la Noa, unde petrec vesel. De doue ori pe săptămână cântă musica militară; atunci mai cu sémă se adună lume multă și pădurile resună de cântece și de risete.

Conform poveței tinerului din tramway, numai decât întrebaram de „Fântâna lotrilor“. O fetiță ne-a condus acolo; am beut din izvor — după trei săptămâni de țile — primul pocal de apă bună. Și pornirăm să vedem tot ce-i de vedut.

Am umblat totă pădurea, am trecut în revistă villele, am visitat și băile reci și toate ne-a făcut impresiunea cea mai plăcută. Am găsit și un restaurant, dar fiind că nu vedeam în el nici un musafir, nu ne-a vinit să remănem acolo, ci tot ne-am întors la Eliseu, în Satu-nou, unde n'am voit să mergem.

Acolo am găsit o mică societate și . . . Dar nu vreu să fac reclam Eliseului. Destul își face el . . .

A fost târziu, când am venit iar la gară și am descălecat la otelul de acolo. Numai decât ne-am culcat, căci trenul spre Sinaia plecând dimineața la cinci, aveam să ne sculam de timpuriu.

Dar abia așipirăm, aușirăm din coridor niște pași greoi, apoi o conversație veselă și 'n ton nalt, care în liniștea nopții se aușia și mai tare.

Nu peste mult, ușa camerei vecine s'a deschis și câteva persoane intrară cu sgomot mare, fără să le pase că alătura de ei pot să dormă niște călători doritori de odihnă. O fi fost și ei drumari, cari au sosit cu trenul și aveau să plece dimineața. Ei inse o fi dormind pe drum, căci nu le eră somn de loc.

În loc de a se culcă, s'au pus să jöce cărți. Și cum jucau, izbiau mēsa cu pumnul într'una. Într'aceea conversau cu ton innalt, din când în când fluerau și în cele din urmă au început să cante niște cuplete.

Pace să dormi.

Vedend că nu mai incetēzā, am început a tuși, ca să observe că nu sânt singuri în otel. Nici că le pāsā. Atunci m'am sculat și am bātut incet la ușa care ne despārția, rugāndu-i să mai contenescā. Dar s'au supērat și mi-au respuns, că pot să facā ce le place în odaia lor.

— Aice noi plātīm, — incheiā unul din ei.

Apoi continuārā și mai a dracului, bātend mēsa, cāntānd, fluerānd și riđend de gluma ce fac.

De la o vreme inse, i-a apucat și pe ei somnul. Au incetat și s'au culcat.

Ce folos! Ne-au spāriat somnul. Degiaba inchi-deam ochii, nu mai puteam dormi.

În ferești se ivirā primele rađe ale aurerei. M'am sculat și-am început a me imbrēcā, cu gândul, că acuma vine rēndul meu, de a le face o nopte neuitatā.

Intei scāpai un păpuc, apoi altul; după aceea restorn un scaun, me super și trēntesc niște injurāturi cu ton innalt. Apoi încep a me preumblā, dar cu niște pași, incāt se cutremurā pādimentul. Și deodată bag de sēmā că ómenii mei de dincolo, cari adormiserā s'au trezit.

— Ce dracu? — intrebā unul.

— Tocmai m'am visat cu un cutremur de pāmēt, — respunse celalalt.

Eu, fără să-mi pese de mirarea lor, începui a fluerā, mai apoi apucaī a cāntā, de nu mai puteam.

Odatā unul bātū la uše.

— Cine me conturbā? — intrebai eu.

— Domnule, — se auđi o voce de dincolo, — lasā-ne să dormim.

— Poftim.

— Dar incetēzā...

— În odaia mea pot să fac ce-mi place. Aice eu plātesc, — terminai eu.

Și drept probā, începui să cānt „Dómne strigat-am“ pe un glas care nu sēmēnā cu nici unul din cele cunoscute; o compoziție improvisatā cu intenția să strig cāt mai tare.

Într'aceste se făcū dimineața. Se auđi șueratul trenului și grābirām să ne urcām — spre Sinaia.

IOSIF VULCAN.

Înima femeilor e greu de înțeles; adesea ele sânt mândre când logodnicii séu bărbații lor, au avut mai nainte relațiuni cu alte femei, pentru că ele își đic, că acelea sânt tot atâtea rivale și inimice pe care le-au nimicit, și iavins.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Principesa Maria a României. Unul din actele politice cele mai importante și mai norocoșe, ce a seversit România în timpul din urmă și care o să-i dea un sprigin puternic întru dezvoltarea sa, — este căsătoria moștenitorului Ferdinand cu principesa Maria de Edinburg, nepōta reginei Angliei; căci astfel casa domnitōre a ei s'a inrudit cu familiile domnitōre din Anglia, Germania și Rusia. Tineră principesā Maria, ca viitōrea reginā a țērii, are un rol de mare însemnătate în istoria țērii romāne. Din cauza acēsta incā de acuma atrage luarea aminte a tuturor patrioșilor. Creдем a face o plăcere cetitōrelor nōstre, publicāndu-i portretul în costum național, în capul foii nōstre.

Salinele de la Slānic. În nr. presinte incheiām ciclul ilustrațiunilor nōstre despre salinele de la Slānic din Romānia. Subscrierea ilustrațiunii indicā totodată stabilimentele ce ea înfātoșeazā.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. La Teatrul Național din București, repetițiunile corului operei romāne au început la 16/28 aprilie. — *Dl Vasiliu*, tenorist la opera romānă din București, a dat marți la 3 septembrie n. concert la Sibiiu.

Concertul din Blaș, la 27 august, cu ocașiunea adunării generale a Asociațiunii transilvane, arangiat sub conducerea dlui Iacob Mureșianu, a fost în tōtā privința splendid. Iatā programa: Uvertura „Stefan cel mare“ de Iacob Mureșianu, executatā, sub conducerea autorului, de orchestra din Sibiiu; „Potpouri romānesc“ asemenea de dl Iacob Mureșianu, cor miest cu soluri, cāntate de dna Cornelia Deac, dșōra Neti Vancea și de dnii Trāian Mureșian și Aron Papiu; O romanță italiană și alta romānă, cāntate de dl Trāian Mureșian; „Mānāstirea de Argeș“ compoziția dlui Iacob Mureșian, în care solurile au fost cāntate de dna Carșai și de dnii Tr. Mureșian, I. Purecel, G. S. Vasiliu (ambii din Romānia) și de dl dr. Victor Szmigelski. În cor au cāntat: Dómnele: Davidescu, Cornelia Deac, Matilda Nistor, Camelia Pop, Cornelia Hodoș, Otilia Mureșan, Veronica Radu, Loti Ștefanuș, Elena Trifan. Dșōrele: Virginia Solomon, Melania Brēndușan, Silvia Moldovan, Hortensia Groze, Neti Vancea, Mariți Barișiu, Aurelia Barișiu, Rafaela Vlaicu, Elena Muntean, Rafila Pavelea. Domnii: Aron Papiu Aron Deac, Em. Ștefanuș, Iosif Orga, Demetriu Radu, Iuniu Br. Micu, Toma Cornea, Aug. Coltor, Ilariu Banciu, Vilhelm Șorban, V. Mateiu, Victor Macaveiu, Iuliu Chirilă, Aurel Ciato, Emil Vlasi, Ioan Moldovan, N. Brēndușan, Iuliu Nistor, și câțiva băieți. Succesul a fost complet. Sala înșesatā a aplaudat cu entusiasm pe vrednicul compozitor, care a făcut atāta onōre Blașului.

Concert la Ciacova. Reuniunea romānă de cāntări din Ciacova a arangiat în séra de St. Mārie un concert cu cāntări și declamațiuni, sub conducerea dlui Ioan Uzon. Corul a cāntat patru piese, iar dșōrele Elena Ardelean, Sofia Fișcea și dl Petru Rusanda au declamat poesii.

Concert romānesc în Praga. „Timpului“ i se scrie din Praga, că în séra de 13 august n. dl Th. Burada, cunoscutul folklorist și profesor de musică din Iași, a dat un concert în sala de concert a esposiției

etnografice din capitala Boemiei. Sala gemea de lume. La sfârșitul concertului dl Burada a cântat doina și alte cântece naționale, care pentru prima dată s'au auzit acolo. Prin originalitatea și frumusețea lor, au fost aplaudate cu frenesie, iar dl Burada a fost rechemat la rampă de nenumerate ori. La sfârșit s'au adus dlui Burada adevărate ovațiuni.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. *Dl dr. Iosif Gall*, după informațiunea diarului „Tribună” ș-a dat dimisiunea din toate funcțiunile de onoare ce ocupă în mitropolia gr. or. română. — Pentru zidirea bisericii noue ortodoxe române din Brașov au dăruit dnii Tache Stănescu 20.000 fl., M. Stănescu, Diamande Manole, G. B. Pop câte 1000 fl. — Din Bistrița se anunță, că sfințirea bisericii de acolo și serbările anunțate, se amână, din cauze neașteptate. — La Tinca în Biharea alegerea de protopresbiter se va face în 10 septembrie n., sub presiunea protopresbiterului Elia Moga, ca comisar consistorial.

Consistoriul mitropolitan din Sibiu. Duminecă în 20 august c. v. s'a întrunit consistoriul mitropolitan la ședințele sale ordinare. Ședințele aceste scrie „Telegraful Român”, sânt de o deosebită importanță, fiind a se lua măsurile cuviincioase pentru ținuta clerului și a poporului nostru în fața legilor celor noue politice bisericești. La ședințele aceste s'au prezentat asesorii străini: Vicariul Iosif Goldiș archimandrit, Filaret Musta archimandrit, protopresbiterii Mihail Popovici, dr. Gregoriu Popovici și Iuliu Dan, apoi membrii laici: Vincențiu Babeș, dr. Alesandru Mocsonyi, Iulian Ianculescu, Ioan Lengeru, Nicolau Zigre și defensorul matrimonial Ioan Bran de Leményi. În ședința primă membrii noi aleși ai consistoriului mitropolitan protopresbiterii Iuliu Dan și Mateiu Voileanu, apoi protodiaconul dr. Remus Roșca profesor și director seminarial, a depus jurământul.

Fundațiunea Gozdsu. Comisiunea administrativă a fundațiunii Gozdsu ș-a ținut ședințele șilele trecute în Sibiu sub președința Esc. Sale părintelui mitropolit Miron Romanul. Ședințele s'au încheiat la 19/31 august. S'a constatat, că fundațiunea face un progres admirabil de frumos.

Internatul de fetițe din Arad. La școala română gr. or. confesională de fetițe din Arad, provăduță cu internat, înscrierile au început la 1 septembrie n. Tacsă internatului este 140 fl. plătite cel mult în 4 rate. Tacsă de înscriere 2 fl., didactru pentru elevele interne și esterne 2 fl. pe lună.

Școala română gr. cat. din Oradea-mare. Prelegerile vor începe la 9 septembrie n. Școala edificată de In. Pr. SSa episcopul Mihail Pavel, e instalată într'un edificiu frumos cu etagiu. Cele patru clase sânt împărțite în două sale foarte bine ajustate. Limba de propunere e cea românescă.

Școala română de fete din Șimleu. Dl Andrei Cosma, directorul școlii de fete din Șimleu a Reuniunii femeilor române selăgene, anunță printr'un avis ce-am primit după încheierea numerului trecut, că la aceea școală prelegerile regulate vor începe la 9 septembrie n.

Școlile medii gr. or. române din Brașov. Înscrierile pentru anul școlar 1895/6 la școlile medii gr. or. române din Brașov (gimnasiul mare, școala reală in-

ferioră, școala comercială medie) se vor face la 13, 14 și 15 septembrie st. n. Esamenul de primire al școlariilor cari vor să intre în cl. I gimnasială și I reală se va face la 12 și 13 septembrie n.

Reuniunea învățătorilor gr. or. din comitatul Bihorului a ținut, precum amu anunțat pe scurt în nr. 33, adunarea sa generală în Oradea-mare, la 10/22 august. Inteu s'a oficiat chemarea Duhului Sfânt prin protopresbiterul Orăzii-mari Toma Păcala; apoi membrii adunându-se în sala de învățământ, presidentul reuniunii dl avocat Nicolae Zigre a deschis adunarea prin o cuvântare bine potrivită. S'a constatat cu bucurie, că membrii, afară de cei din cercul Beliu, s'au prezentat în număr mare. S'au votat statutele și s'a decis să se trimită la guvern spre aprobare. Biuroul s'a compus astfel: președinte Nicolae Zigre, vicepreședinte Toma Păcala, notari Igna și Nicolae Indrieș, casar Elia Bochiș, bibliotecar D Sime, controlor T. Cipou și alți 10 membri în comitet. Raportul comitetului a constatat, că toate cercurile ș-au ținut regulat ședințele, afară de al Belului. Fondul s'a urcat la 150 fl. Învățătorul Ioan Costa a cetit o lucrare a sa.

Asilul Elena Dómna. Reparațiunile începute la asilul „Elena Dómna” din București scrie „Timpul”, nefiind încă terminate, cursurile nu vor începe în luna septembrie ca în ceialalți ani. Părinții și tutorii nu trebuie să trimită deci copilele la școală decât în ziua care se va ficsă și publică prin „Monitorul Oficial” și alte ziare.

Serbătorea mănăstirei Sinaia. Marți la 15/27 august, ziua de Să Mărie, fiind două sute de ani de când s'a fondat mănăstirea Sinaia, ziua acesta s'a serbat cu multă pompă. Dimineața s'a oficiat un serviciu divin la mănăstire; la miezăzi s'au dat două banchete, unul poporal și altul oficial. Săra a fost un bal de binefacere la casino.

Concert la Hunedóra. Corul bisericii gr. or. române din Deva are să dea duminică la 8 septembrie concert în Hunedóra în sala otelului „La cetatea lui Huniadi”. În ziua aceea corul va cântă liturghia dlui George Dima, în biserica gr. or. de acolo. În concert va cântă compoziții de N. Popovici, H. Bönicke, G. Dima, Marchner, W. Humpel și Krause. După concert va fi bal.

C E N O U ?

Hymen. *Dl Paul O. Bocca*, absolvent de teologie al archidiecesei Blaș, care a publicat câteva poezii și în fôia noastră, se va cunună la 8 septembrie n. cu dșora Paulina Chintăuan în comuna Chicediu. — *Dl dr. Stefan Pop*, avocat în Arad, astăzi sâmbătă la 7 septembrie n. își serbăză cununia cu dșora Eugenia Macaveiu în Abrud. — *Dl Dimitrie Vulcu* și dșora Agapia T. Nicolau, s'au cununat duminică trecută la Brașov-Scheiu. — *Dl Eugeniu Salcă* și dșora Florica Antal, fiica dlui Augustin Antal, protopop gr. c. în Beinș, își vor serbăză cununia la 14 septembrie n. în Beinș. — *Dl Ioan Crăciun* s'a logodit cu dșora Elisaveta Bogdan din Săsciori. — *Dl Dănilă Aluș*, absolvent de teologie din Gherla, se va cunună cu dșora Aurelia Gentea, în 8 septembrie la Cheșei. — *Dl Nicolae Roncea*, constructor mecanic în Brașov, în duminică trecută s'a cununat cu dșora Parascchiva Ciuflec în Brașov.

Știri personale. Maj. Sa împărătesa și regina Elisabeta a Austro-Ungariei va merge, după informațiunea unui diar maghiar, la finea lui septembrie în Sinaia, unde va sta 10 zile. — Regele și regina României se vor întorce în țară la 16 sau 17 septembrie, de ora ce la 27 septembrie vor lua parte la solenitatea inaugurării podului de peste Dunăre. — Dl. Laurian Bercian a fost ales la Romos deputat pentru Universitatea săsescă din Sibiu.

Adunarea generală a Asociațiunii transilvane, ținută la Blaș în zilele de 27 și 28 august n., a fost de mare însemnătate, căci s'a votat modificarea statutelor; conform acestor modificări, de acum înainte Asociațiunea își va estinde activitatea și afară de hotarele Transilvaniei. Ca prim rezultat putem constata, că viitoarea adunare generală se va ține la Lugos. Înainte de adunare s'a oficiat serviciu divin, oficiat de Pr. Ssa mitropolitul dr. Victor Mihályi în catedrală, care inse n'a fost plină. Predica ocazională a fost rostită de dl profesor dr. S. P. Radu. Adunarea, care n'a umplut sala, s'a deschis și s'a ținut sub presiul canonicului Ioan M. Moldovan, președintele Asociațiunii, carele în discursul seu de deschidere a constatat că „în viața cea domolă a Asociațiunii noastre în timpul din urmă s'a observat o viuă interesare“, cu toate aceste „judecând drept, vom trebui să recunoștem, că bune și dulci sunt fructele acelea, cari ni le-a produs Asociațiunea până aici; dar ele sunt puține, de aceea nu prea suntem mulțumiți cu avântul, ce societatea noastră a luat de la începutul seu și până astăzi“. Din raportul comitetului, cetit de dl dr. V. Bologa, vedem că Asociațiunea a publicat anul trecut un concurs literar cu trei premii, care va expira la 1 octombrie an. c.; starea economică a școlii de fete din Sibiu continuă a se îmbunătăți; averea Asociațiunii se urcă la 157.733 fl. 18 cr. și lei 85.000; institutul „Albina“ a făcut școlii de fete două donațiuni de câte 500 fl., iar dl Parteniu Cosma a colectat spre acelaș scop sume considerabile. Membrii au fost: fondatori 73, pe viață 162, cu taxe anuale 714, între cari inse au plătit numai 412. Biblioteca are 3232 opuri. Apoi s'au ales comisiunile și dnii Ioan Popescu a cetit lucrarea sa „Care e femeia cea mai frumoasă“, iar canonicul G. Pop a dat cetire compoziții sale „Inmormântarea la Romani“. În ziua a doua, în două ședințe, s'a votat modificarea statutelor, s'a luat act că de asta-dată s'au încasat 600 fl. și s'a ales comitetul astfel compus: Președinte Ioan M. Moldovan, vicepreședinte dr. Il. Pușcariu; membrii ordinari: Partenie Cosma, I. V. Russu, Z. Boiu, dr. Corneliu Diaconovich, Leontin Simonescu, I. St. Șuluțiu, dr. A. Brote, O. Tilea, I. Papiu, dr. A. Frâncu, G. Dima, A. Lebu și I. Crețu; membri suplenți: dr. E. Cristea, dr. O. Russu, R. Roșca, N. Togan, G. Bogdan și majorul Maxim; secretar I dr. C. Diaconovich, secretar II dr. V. Bologa, cassar L. Simonescu, bibliotecar N. Togan. Profesorul Weigand din Lipsca s'a ales membru onorar. În ziua primă a fost banchet, séra concert; a doua și a dat mesă mitropolitul, iar séra serbările s'a incheiat prin un bal.

Balul Asociațiunii transilvane, dat la Blaș în séra de 28 august n., cu ocaziunea adunării generale, a reușit foarte bine. Sala de gimnastică a fost înșesată de lume, încât abia a remas loc pentru joc. Numarul părechilor dansătoare s'a urcat peste 200. Costumul național a fost escelent reprezentat. Din astfel de petrecere mare este greu a prezenta lista damelor, căci —

cu totă silința— s'ar omite multe, ceea ce ar produce supărare, de care ne-amu deprins a ne feri. S'au dat două premii de câte 20 de corone purtătoarelor celor mai frumoșe costume naționale. Juriul, compus din dna Aurelia Solomon, dșóra Moldovan din Băița și dl G. Moroian, le-a decernat dșórei Elena Moldovan din Mediaș și dșórei Lazar din Băița. Dansul a ținut până dimineața.

Petrecerea tinerimei academice din Brașov, dată în folosul societății Petru Maior din Budapeșta, în séra de 24 august n., a avut un succes frumos. Publicul din Brașov n'a spriginit idea, precum ar fi meritat, dar au fost mulți din România. Jocul s'a început cu o Horă foarte veselă. În pausă nouă tineri isteți au jucat Călușorul și Bătuta. Apoi corul tinerimei a cântat mai multe cântece, intimpinate cu aplause. Iar dșórele Victoria Braniste, Stoianovici, Navrea și Façou au vëndut flori în folosul balului. Au fost de față dșórele Victoria și Valeria Braniste, Mariți Navrea, Panțu, Băboian, Bogdan, Miți Pop, Arion, Ludu, Scurtu, Piltia, Tini Popovici, Stinghe, Hilmu, Stoianovici și altele.

Un foc cumplit în Mercurea, în comitatul Sibiiului, a adus la sapă de lemn 19 familii românești. În partea locului s'a constituit un comitet, sub presiul dlui dr. C. Albu, secretar dl V. Crișan, care adună ofrande. O listă e depusă și la redacția noastră și vom înainta cu plăcere ofertele ce ni se vor trimite.

Petrecere la Rășinari. Tinerimea studiosă din comuna Rășinari a arangiat marți la 15/27 august petrecere de veră în Dumbrava-mică. Venitul curat s'a destinat pentru înființarea unei biblioteci populare.

Necrológe. *Vedura lui Treboniu Laurian,* mama dlui D. A. Laurian, secretar general al ministeriului de instrucție publică al României, a încetat din viață vineri, la orele 6, aprópe de frontiera de la Predeai, în timpul când mergea cu trăsura de la Brașov. Trimitem condolențele noastre intristatei familii. — *Ioan Filipan,* fost asesor în consistoriul gr. c. de Gherla, protopop în Sec și Buza, a murit la Năsăud în 26 august, în etate de 66 ani. — *Emil Anca,* concipist adj. în ministeriul de interne, a încetat din viață la 21 august, în etate de 28 ani, în Deș. — *Christina Melcesco Maniu* n. de Bocskey, soția dlui Costa Maniu în Timișóra, a repausat acolo în etate de 62 ani.

Poșta redacțiunei.

Strada Foișor. Se va publică mai la tómnă.

Sanișlau. Causa pentru care s'a publicat așa târziu, este că a trebuit să facem schimbări multe, iar timp n'am avut mai de grabă.

Cernăuți. Trimite una ca să vedem, căci pe nevedute nu putem să respundem.

Călindarul săptămânei.

Dum. a 14-a după Rusalii, Ev. dela Mateiu, c. 22, gl. 5, a inv. 3.

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sorele.
Duminică 27	Cuv. Pimeu	8	(†) Nașc. M. 5 8 6 16
Luni 28	Cuv. Moise Arap	9	Bruno 5 10 6 13
Marți 29	(†) Târarea c. st. Ioan	10	Pulcheria 5 12 6 11
Mercuri 30	SS. p. Ales. Ioan si Pav.	11	Atanasiu 5 13 6 9
Joi 31	Brêul Précuratei	12	Guido 5 14 6 6
Vineri 1	Cuv. Simeon Stelp.	13	Ida 5 17 6 4
Sâmbătă 2	Mart. Mamant	14	Inălț. Crucii 5 18 6 2

Proprietar, redactor respunďător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.